

- *voorgenomen besluit College van Bestuur: 15 oktober 2018*
- *advies directiebestuur PCOU: 22 november 2018*
- *advies managementoverleg Willibrord: 15 november 2018*
- *instemming GMR PCOU: 13 november 2018*
- *instemming GMR Willibrord: 6 november 2018*
- *definitief besluit College van Bestuur: 10 december 2018*
- *datum inwerkingtreding: 1 januari 2019*
- *geldigheidsduur: onbepaalde tijd*

1. Inleiding

De school is voor veel kinderen en jongeren die thuis te maken hebben met huiselijk geweld of kindermishandeling een plek waar ze zich wel veilig voelen. Een plaats waar ze plezier kunnen hebben, zich kunnen ontwikkelen en positieve relaties met anderen kunnen aangaan. Scholen kunnen ook een belangrijke rol spelen in het signaleren, in preventie en in het geven van voorlichting.

Om beroepskrachten die werken met kinderen en jongeren houvast te geven bij vermoedens of signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling, bestaat de wettelijke verplichting om de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling te gebruiken. De meldcode is een stappenplan waarin staat hoe de beroepskrachten kindermishandeling kunnen signaleren, al dan niet te melden en interventies in gang te zetten. In de meldcode is een afwegingskader opgenomen waarmee het nemen van besluiten wordt ondersteund.

N.B. Waar in dit document hij of hem staat, kan ook zij of haar worden gelezen.

2. Stappenplan voor de scholen van de Stichting PCOU en de Willibrord Stichting

In onderstaande tekst wordt de term beroepskracht gebruikt. Hiermee wordt bedoeld de leraar of medewerker die betrokken is bij de uitvoering van de meldcode (dit kunnen zijn een leraar, directielid, de zorgcoördinator of interne begeleider, et cetera).

Het stappenplan schetst de stappen die dienen te worden gezet in het geval van signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling. De stappen gaan in vanaf het moment dat er signalen zijn en zijn gerangschikt in een volgorde die echter niet dwingend is. Waar het vooral om gaat, is dat alle stappen zijn doorlopen voordat een besluit tot een melding wordt genomen. Soms zullen stappen meer dan één keer worden gezet.

a. Stap 1 – in kaart brengen van signalen

Een belangrijk onderdeel van de beroepshouding van leraren, intern begeleiders, zorgcoördinatoren, et cetera, is het signaleren van belemmeringen in de ontwikkeling van een kind/jongere. Dit kunnen signalen bij het kind/de jongere zijn maar ook bij de ouders/verzorgers. Kort gezegd gaat het bij de eerste stap om signalen van gedragingen, observaties, waarnemingen en gebeurtenissen.

Leg zo mogelijk de signalen vast en beschrijf deze zo volledig mogelijk. Worden veronderstellingen gedaan, vermeld dan uitdrukkelijk dat het om een veronderstelling gaat. Maak een vervolgaantekening als een veronderstelling later wordt bevestigd of ontkracht. Leg diagnoses alleen vast als ze zijn gesteld door een bevoegde beroepskracht. Alle gegevens worden vastgelegd in het leerlingdossier.

Betreffen de signalen geweld of kindermishandeling (waaronder seksuele intimidatie) of een zedenmisdrijf gepleegd door een beroepskracht, treed dan direct in contact met de schoolleiding. (zie ook punt 7 van bijlage 2 [algemene informatie])

b. Stap 2 – collegiale consultatie en zo nodig raadplegen Veilig Thuis

De tweede stap is het overleg over de signalen. Dat kan zijn met een collega, de interne begeleider of zorgcoördinator, een medewerker van het samenwerkingsverband, Jeugdgezondheidszorg of schoolmaatschappelijk werk. Ook kan op basis van anonieme gegevens Veilig Thuis worden geraadpleegd.

c. Stap 3 – gesprek met de leerling en/of ouders/verzorgers

Na het collegiaal overleg en/of een adviesgesprek volgt een gesprek met de leerling en/of ouders/verzorgers. Vanwege het belang van openheid gebeurt dit zo snel mogelijk. Soms zal het bestaande vermoeden door een gesprek worden weggenomen; als dat niet het geval is, zijn stap 4 en 5 aan de orde.

In het gesprek gaat het er om dat de beroepskracht:

- i. het doel van het gesprek uitlegt;
- ii. de signalen, dat wil zeggen de feiten en waarnemingen, bespreekt;
- iii. de leerling en/of ouders/verzorgers uitnodigt om daarop te reageren;
- iv. na deze reactie zonodig komt tot een interpretatie van wat hij heeft gezien en gehoord en wat hem in reactie daarop is verteld.

Er kunnen redenen zijn om af te zien van een gesprek, bijvoorbeeld wanneer door het voeren van een gesprek de veiligheid van één van de betrokkenen in het geding zou kunnen komen of wanneer de kans bestaat dat door een gesprek het contact met de leerling en/of ouders/verzorgers wordt verbroken.

Ook als een leerling jong is, is het van belang een gesprek aan te gaan, tenzij dat vanwege zijn jeugdige leeftijd niet mogelijk of te belastend voor hem is. De beroepskracht oordeelt zelf (zonodig na overleg) of een gesprek zinvol en mogelijk is. Normaal gesproken zal, als het om een minderjarige gaat, ook een gesprek met de ouders/verzorgers worden gevoerd. Ouders/verzorgers behoren als zij het gezag over hun kind hebben in principe te worden geïnformeerd als er wat speelt bij hun kind.

d. Stap 4 – wegen van de verzamelde gegevens

In stap 4 komt het er op aan dat de beroepskracht, daarbij ondersteund door collega's en/of deskundigen (samen het ondersteuningsteam genoemd), de informatie weegt en tot een besluit komt. Wanneer de conclusie is dat op basis van de bij 1 tot en met 3 doorlopen stappen geen actie nodig is, kan dit in het dossier worden vastgelegd.

Is/blijft sprake van een sterk vermoeden van huiselijk geweld en/of kindermishandeling, dan is het in stap 4 en 5 verplicht om gebruik te maken van het bij de meldcode behorende afwegingskader. In het afwegingskader staan vragen die helpen bepalen of een melding bij Veilig Thuis noodzakelijk is.

e. Stap 5 – beslissen: melden en/of hulp organiseren

Het ondersteuningsteam neemt, aan de hand van het afwegingskader, twee beslissingen (in de genoemde volgorde):

1. Melden bij Veilig Thuis?
2. Is hulpverlening (ook) mogelijk?

Het ondersteuningsteam neemt een besluit of het nodig is en zo ja wie er een melding doet bij Veilig Thuis. Melden is noodzakelijk als er sprake is van acute of structurele onveiligheid. Melden bij Veilig Thuis kan zonodig ook anoniem. Met Veilig Thuis wordt afgesproken wat de school en de jeugdhulp na de melding, binnen de grenzen van de gebruikelijke werkzaamheden, zelf nog kunnen doen om de leerling en eventueel andere

gezinsleden te beschermen tegen het risico op kindermishandeling. Hulp verlenen is mogelijk als:

- i. De beroepskracht in staat is om passende en effectieve hulp te bieden of te organiseren.
- ii. De betrokkenen meewerken aan de geboden of georganiseerde hulp.
- iii. De hulp leidt tot (duurzame) veiligheid.

Ook wordt afgesproken en uitgevoerd dat de ouders/verzorgers/leerling worden geïnformeerd over de uitkomsten van de bespreking en de eventuele melding bij Veilig Thuis. Het bestuur (de directeur/rector) moet altijd op de hoogte zijn als een melding wordt gedaan in het kader van de meldcode. Daarnaast organiseert de school (zo mogelijk) de noodzakelijke handelingsadviezen aan de lera(a)r(en).

3. **Volgen**

Voor de school is het niet "klaar" na een melding of het inzetten van hulp. De school heeft immers nog steeds dagelijks te maken met de leerling en de ouders/verzorgers. De school is bij uitstek de instelling die de leerling goed kan volgen en kan zien of de ingezette hulp effect heeft. De school kan hierover contact houden met bijvoorbeeld het wijkteam, Centrum voor Jeugd en Gezin of schoolmaatschappelijk werk. Ook is het wenselijk om de aanpak en voortgang binnen de school te evalueren.

Bijlagen:

1. Afwegingskader meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling
2. Achtergrondinformatie

Bijlage 1: Afwegingskader meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

Uitwerking van de vijf afwegingsvragen en beslissingen in stappen 4 en 5 van de meldcode voor het onderwijs en leerplicht

1. Vermoeden wegen

Ik heb de stappen 1 tot en met 3 van de Meldcode doorlopen en

A. op basis van deze doorlopen stappen is er geen actie nodig: dossier vastleggen en sluiten

B. ik heb een sterk vermoeden van huiselijk geweld en/of kindermishandeling

Het bestuur van mijn school is op de hoogte (in geval het vermoeden door schoolmedewerker wordt geconstateerd). Ga verder naar afweging 2.

2. Veiligheid

Op basis van de stappen 1 tot en met 4 van de Meldcode schatten wij als school (functionarissen en bestuur)/leerplicht in van acute en/of structurele onveiligheid:

A. NEE -> ga verder naar afweging 3

B. JA of twijfel -> direct (telefonisch) (anoniem) melding doen bij Veilig Thuis; de afwegingen hierna worden met Veilig Thuis doorlopen

3. Hulp

Ben ik of iemand anders in mijn school¹ of een ketenpartner² / ben ik als leerplichtambtenaar in staat om effectieve hulp te bieden of te organiseren en kan de dreiging voor mogelijk huiselijk geweld of kindermishandeling afgewend worden?

A. NEE -> melden bij Veilig Thuis, die binnen vijf werkdagen een besluit neemt en terugkoppelt naar de melder

B. JA -> ga verder met afweging 4

4. Hulp

Aanvaarden de betrokken de hulp zoals in afweging 3 is georganiseerd en zijn zij bereid zich actief in te zetten?

A. NEE -> melden bij Veilig Thuis

B. JA -> hulp in gang zetten, termijn af spraken waarop effect meetbaar of merkbaar moet zijn

Zo concreet mogelijk maken en documenteren. Spreek af wie welke rol heeft en benoem casemanager. Spreek af welke taken alle betrokkenen en specifiek de casemanager heeft, zodat de verwachtingen voor iedereen helder zijn. Leg vast, voer uit en ga verder met afweging 5.

5. Resultaat

Leidt de hulp binnen de afgesproken termijn tot de afgesproken resultaten ten aanzien van de veiligheid, het welzijn en/of het herstel van direct betrokkenen?

A. NEE -> melden bij Veilig Thuis

B. JA -> hulp afsluiten met vastgelegde afspraken over het monitoren³ van de veiligheid van alle betrokkenen

¹ Hierbij valt te denken aan functionarissen uit de 2e lijnsondersteuning in de school, altijd onder verantwoordelijkheid van het bestuur (dus geen leraren, wel een zorgcoördinator, een vertrouwenspersoon, een orthopedagoog, een schoolpsycholoog, een intern begeleider, een

schoolmaatschappelijk werker,).

² Betrokken functionarissen vanuit de gemeente. Per gemeente verschillend; hierbij valt te denken aan de leerplichtambtenaar of een medewerker van een buurt- of wijkteam dat betrokken is bij de school of een medewerker van de GGD/Jeugdgezondheidszorg.

³ Aanbeveling: spreek een nazorgtraject af. Leg termijnen en verwachtingen vast.

Bijlage 2: Achtergrondinformatie

1. Directe nood

Als er acuut gevaar dreigt voor een kind, dan is er maar één mogelijkheid: bel 112, het landelijke alarmnummer. De politie is opgeleid om met kindermishandeling om te gaan. Dit nummer is alleen voor noodgevallen.

2. Begrip kindermishandeling

De Rijksoverheid en het Nederlands Jeugdinstituut hanteren de volgende omschrijving: Kindermishandeling is elke vorm van mishandeling die voor een kind/jongere bedreigend of gewelddadig is. Ook verwaarlozing en getuige zijn van huiselijk geweld vallen er onder. Er wordt vaak onderscheid gemaakt tussen de volgende vormen:

- a. *Lichamelijke mishandeling*: alle vormen van lichamenlijk geweld.
- b. *Emotionele of geestelijke mishandeling*: een volwassen persoon scheldt het kind regelmatig uit, doet afwijzend of vijandig tegen het kind of maakt het kind opzettelijk bang.
- c. *Lichamelijke verwaarlozing*: het kind krijgt niet de zorg en verzorging die het nodig heeft.
- d. *Emotionele of geestelijke verwaarlozing*: doorlopend tekort aan positieve aandacht voor het kind/de jongere. Negeren van de behoefte aan liefde, warmte, geborgenheid. Hieronder valt ook de situatie waarbij een kind/jongere getuige is van geweld tussen ouders en verzorgers.
- e. *Seksueel misbruik*: seksuele aanrakingen die een volwassene een kind opdringt.

3. Begrip huiselijk geweld

De Rijksoverheid hanteert de volgende omschrijving:

De term "huiselijk geweld" verwijst naar de relatie tussen pleger en slachtoffer. Er is meestal sprake van een machtsverschil. Het slachtoffer is afhankelijk van de dader. Het gaat bij huiselijk geweld om lichamelijke, seksuele en psychische vormen van geweld. Vormen van huiselijk geweld zijn kindermishandeling, ouderenmishandeling, eergeerelateerd geweld, oudermishandeling, partnergeweld en ex-partnergeweld in alle verschijningsvormen.

4. Privacy

De Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) is een algemeen kader dat niet inspeelt op specifieke situaties, zoals een vermoeden van kindermishandeling. Daarom geldt als algemene regel dat een specifieke wet voor een bepaalde sector prevaleert boven de algemene norm van de AVG. Dat geldt voor de wetten op het primair en voortgezet onderwijs en ook voor de wet meldcode. Het recht om een dossier aan te maken en te melden bij Veilig Thuis is dus onverminderd van toepassing.

5. Veilig Thuis

a. **Advies**

Bij iedere stap van de meldcode geldt dat er altijd contact kan worden opgenomen met Veilig Thuis, het advies en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling. Bij Veilig Thuis is veel kennis aanwezig over mogelijke signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling. De medewerkers kunnen ook adviseren over de te zetten stappen en over het voeren van gesprekken met cliënten over de signalen. Als een beroepskracht advies vraagt aan Veilig Thuis, zet Veilig Thuis zelf geen stappen in de richting van de cliënt of die van anderen. Het advies is dus uitsluitend gericht tot de adviesvrager.

N.B.: Adviesgesprekken vinden plaats op basis van anonieme cliëntgegevens, voor een adviesgesprek heeft u uw beroepsgeheim dus niet te verbreken. Wel kunnen, met instemming van de adviesvrager, de contactgegevens van de adviesvrager worden vastge-

legd, vooral ook met het oog op een eventueel vervolgadvis over dezelfde casus.

b. Melden

Als er bij het volgen van de stappen wordt besloten tot het doen van een melding, neemt Veilig Thuis de zaak over. Veilig Thuis is wettelijk bevoegd om onderzoek te doen naar het huiselijk geweld of de kindermishandeling. Daarbij kan Veilig Thuis informatie opvragen bij andere instanties en organisaties.

Veilig Thuis houdt melders op de hoogte van de uitkomsten van het onderzoek en van de acties die in gang worden gezet.

N.B.: Bij een melding moet de melder cliëntgegevens verstrekken omdat Veilig Thuis anders geen acties in gang kan zetten naar aanleiding van de melding.

Iedereen, professionals en burgers, kan bij Veilig Thuis terecht met vragen en meldingen of vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling. Het landelijk nummer van Veilig Thuis is 0800-2000.

c. Zie www.vooreenveiligthuis.nl.

De taken van Veilig Thuis zijn: advies geven, meldingen in ontvangst nemen, onderzoek van meldingen, beoordelen van de noodzaak van vervolgstappen en toeleiden naar passende hulp voor alle betrokkenen.

6. Contact met de leerling en/of ouders/verzorgers over de melding

Als hoofdregel geldt dat de beroepskracht voordat hij een melding doet, contact zoekt met de leerling en/of met de ouders/verzorgers. Hij legt uit waarom hij een melding wil doen, wat een melding voor de betrokkenen betekent en wat het doel van de melding is. Vervolgens vraagt de beroepskracht om een reactie hierop. Laten de betrokkenen weten bezwaren te hebben tegen de melding, dan gaat de beroepskracht hierover in gesprek en bekijkt hij of en hoe hij aan de bezwaren tegemoet kan komen. Hij weegt de aangevoerde bezwaren af tegen de noodzaak om de leerling te beschermen tegen het geweld of de mishandeling door een melding te doen.

Is de leerling nog geen 12 jaar oud, dan voert de beroepskracht het gesprek met de ouders/verzorgers. Het is niet verplicht om met een zo jonge leerling zelf in gesprek te gaan. De beroepskracht beoordeelt zelf of dit, gelet op de aard van de melding, de relatie met de leerling en de jeugdige leeftijd, mogelijk en gewenst is. Is de leerling al wel 12 jaar maar nog geen 16 jaar, dan wordt het gesprek gevoerd met de leerling en/of met de ouder. De beroepskracht beoordeelt zelf of hij hen afzonderlijk spreekt of met hen samen in gesprek gaat.

Van contacten met de leerling en/of ouders/verzorgers over de melding kan worden afgezien als de veiligheid van de leerling, de beroepskracht of een ander in het geding is of als de beroepskracht goede redenen heeft om te veronderstellen dat de leerling en/of ouders/verzorgers daardoor het contact met de school zullen verbreken

Hoofdregel is dat de identiteit van de melder door Veilig Thuis aan de leerling/ouders/verzorgers bekend wordt gemaakt. Een melder kan echter ten opzichte van hen anoniem blijven als de melding:

- a. een bedreiging vormt of kan vormen voor de gemelde personen, voor de beroepskracht of zijn medewerkers, of voor anderen; of
- b. de vertrouwensrelatie zou kunnen verstoren tussen de beroepskracht en de cliënt of zijn gezin.

7. Meldplicht inzake (het vermoeden van) een zedenmisdrijf

- a. Als een medewerker op enigerlei wijze bekend is geworden met een mogelijk zedenmisdrijf, is hij verplicht dit onverwijld te melden bij het bestuur. Het is niet voldoende om een tussenpersoon te informeren, zoals bijvoorbeeld een lid van de schoolleiding of een

vertrouwenspersoon. Een medewerker kan zich in dit soort situaties niet beroepen op de geheimhoudingsplicht, tenzij sprake is van een medisch beroepsgeheim.

- b. Als binnen de instelling zich een voorval van seksuele intimidatie voordoet, is het advies om onverwijld in overleg te treden met de direct leidinggevende, schoolleiding, het bestuur en/of de vertrouwensinspecteur.

Voor het begrip zedenmisdrijf kan verwezen worden naar het Wetboek van Strafrecht (Titel XIV). Gedacht kan worden aan een medewerker die een seksuele relatie met een minderjarige leerling heeft, een medewerker die leerlingen op een ongepaste wijze aanraakt of een medewerker die leerlingen via sociale media benadert met als doel het maken van seksueel contact.

Zie voor meer informatie

<https://www.onderwijsinspectie.nl/onderwerpen/vertrouwensinspecteurs/zedenmisdrijven>

8. Meer informatie

www.meldcode.nl: basismodel meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

www.augeo.nl: informatie over thema's als op groeien met geweld, verwaarlozing of misbruik

www.nji.nl: informatie over de aanpak van kindermishandeling